

Notat om demenssygdomme og prognoser på demensområdet

I dette notat beskrives definitionen af demens, symptomer samt variationen i demenssygdomme. Herudover beskrives prognoser og udgifter på demensområdet.

Hvad er demens?

Demens er ikke en specifik sygdom, idet cirka 200 forskellige sygdomme kan medføre demens. Demens er en fællesbetegnelse for en række sygdomstilstande karakteriseret af vedvarende svækkelse af mentale funktioner, der udvikles i voksenalderen.

Demens opstår ofte sent i livet og har tidligere været opfattet som et normalt aldringsfænomen. Men da demens altid skyldes sygdom, er betegnelser som fx senil demens, senilitet eller alderdomssvækkelse forældede.

Diagnosesystemer for demens

Der er to internationale diagnosesystemer for demens:

- WHO's International Statistical Classification of Diseases and Related Health Problems 10. udgave (ICD-10)
- American Psychiatric Association's Diagnostic and Statistical Manual of Mental Disorders 5. udgave (DSM-5)

Der er visse forskelle i, hvordan demens defineres i de to sæt af diagnosekriterier, men i praksis er fagpersoner nogenlunde enige om, at demens er karakteriseret ved følgende:

- Svækkelse af en eller flere kognitive funktioner, herunder ofte hukommelse.
- Forringelse af den praktiske funktionsevne i hverdagen.
- Tilstanden udgør en forringelse i forhold til det tidligere funktionsniveau.
- Symptomerne optræder ikke kun i forbindelse med delirium.
- Demens skyldes sygdom.

Mange af de sygdomme, der medfører demens, er fremadskridende og uafvendelige (irreversible), men dette indgår ikke i definitionen af demens.

Da hverken høj alder eller fremadskridende sygdom indgår i kriterierne for demens, vil mange mennesker med senhjerneskader opfylde demenskriterierne.

Symptomer på demens

Demens er en tilstand, der især er karakteriseret ved svækkelse af mentale funktioner som hukommelse, koncentration, rumopfattelse, sprogfærdighed og evnen til at løse problemer.

Demens kan også ledsages af en række psykiatriske og adfærdsmæssige symptomer som fx depression, apati, angstelse, hallucinationer, vrangforestillinger og forstyrrelser i adfærd forekommer hyppigt ved

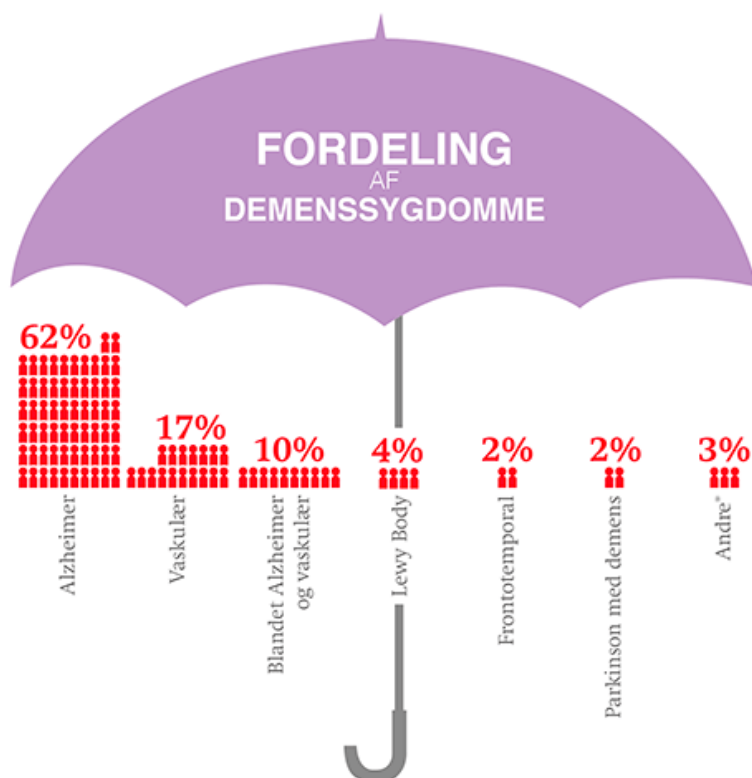
demens. De psykiatriske symptomer udgør ofte en større belastning for patienter og omsorgsgivere end de rent kognitive symptomer som glemsomhed og svigtende overblik.

Demenssygdomme

Demenssygdomme henviser til sygdomme, hvor demens udgør det dominerende symptom. Det drejer sig især om Alzheimers sygdom, vaskulær demens, Lewy body demens og frontotemporal demens, hvor Alzheimer er den hyppigst forekommende.

Udover de fire kendte demenssygdomme findes også sygdomme som Parkinsons sygdom og Huntingtons sygdom, som ofte ledsages af demens.

Alzheimers sygdom, Lewy body demens og frontotemporal demens er neurodegenerative sygdomme. Altså sygdomme, hvor der sker en gradvis og oftest langsom nedbrydning af hjernen og dens funktioner. Ved vaskulær demens er der tale om demens forårsaget af forstyrrelser i hjernens blodforsyning eller blodkar. Forstyrrelserne kan fx skyldes blodpropper, blødninger eller forsnævring af hjernens blodkar. Ud over neurodegenerative sygdomme og vaskulær demens kan op imod et par hundrede andre sygdomstilstande med direkte eller indirekte påvirkning af hjernens funktion medføre kognitiv svækkelse. Det kan fx være følger efter alkoholmisbrug, kronisk mangel på B-vitamin, stofskiftesygdom eller forgiftningstilstande.

Pronogse på demensområdet

Demens er en stigende udfordring i Danmark og resten af verden. Det estimeres, at der aktuelt er 87.108 ældre på 65 år eller derover, der lever med en demenssygdom (heraf cirka 37.00 med en diagnose) og cirka 4.200 under 65 år. Dette tal forventes at stige til 107.000 i 2023 og 166.00 i 2050 blandt andet som følge af en stigende ældre befolkning.

I 2020 havde cirka 6,3 % af alle borgere i Ishøj Kommune en demenssygdom, hvilket svarer til 240 mennesker. Derudover vil der være cirka 1.000 pårørende, som bliver påvirket af demens i hverdagen (herunder pårørende der fortsat er på arbejdsmarkedet).

Nationalt Videnscenter for Demens estimerer, at cirka 40 % af alle nye demenstilfælde kan forebygges ved behandling af en anden sygdom og/eller ved ændring af livsstil. I den forbindelse påpeges der et stort potentiale ved at modvirke risikofaktoren fysisk inaktivitet i Danmark.

Beregninger viser, at der er ekstra omkostninger i sundhedsvæsenet på cirka 570 mio. kr. årligt til behandling, pleje og medicin til mennesker med demens sammenlignet med mennesker uden demens (med samme alder, køn, uddannelse og sygelighed). Yderligere undersøgelser påpeger, at langt de fleste ekstra omkostninger til borgere med demens findes i kommunerne. Det gælder fx udgifter til plejehjem, hjemmepleje, træning, rehabilitering, hjælpemidler og ydelser.

Notatet er udarbejdet på baggrund af følgende kilder:

- Information på Nationalt Videnscenter for Demens hjemmeside
- Oplægget "Status på demensområdet og nye udfordringer, marts 2023" ved Steen Hasselbalch fra Nationalt Videnscenter for Demens
- Modellen er fra Alzheimerforeningens hjemmeside